

2017:233

ANTIKNVARISK MEDVERKAN

GISTAD KYRKA

NORRA TRAPPAN

GISTAD KYRKA
GISTAD SOCKEN
GISTAD KOMMUN
ÖSTERGÖTLANDS LÄN

ANITA LÖFGREN EK

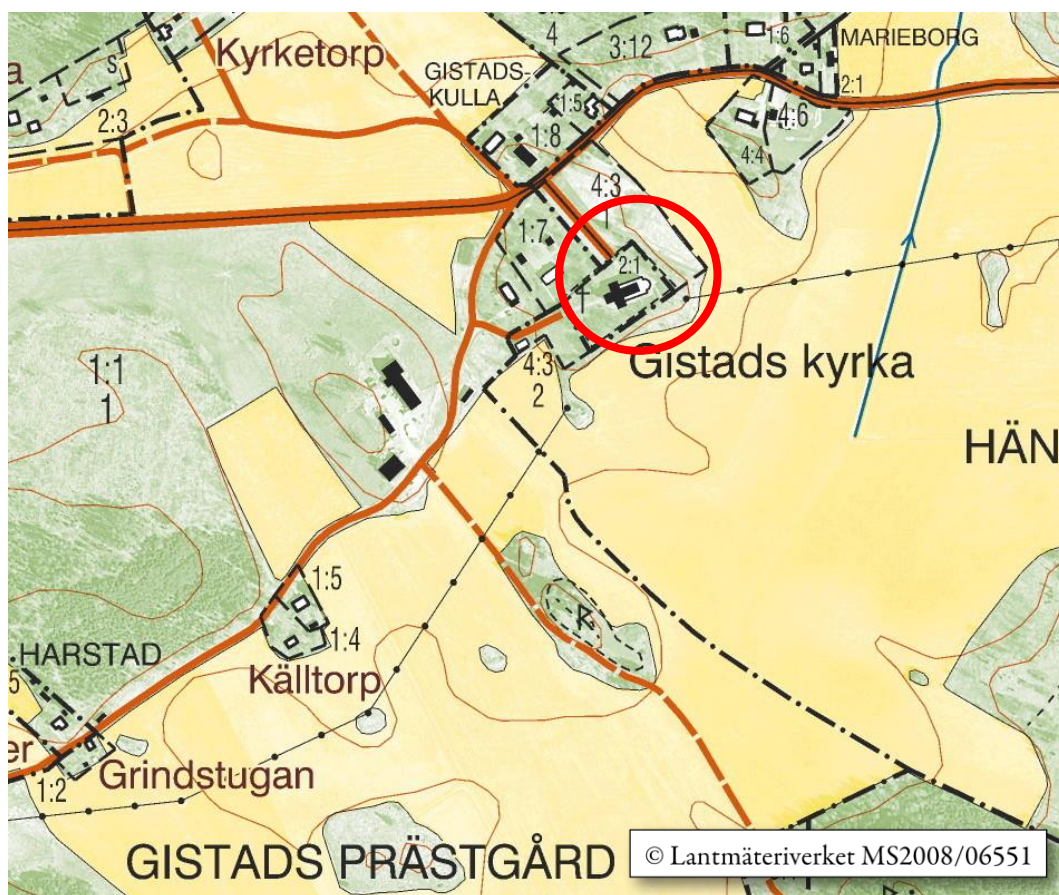

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM

Bakgrund

Basfakta om objektet

Utdrag ur digitala Fastighetskartan med markering av Gistad kyrka.

Beskrivning och historik

Uppgifterna begränsas till exteriör beskrivning och historik.

Den medeltida stenkyrkan revs i samband med att den nuvarande kyrkan uppfördes 1863-1864. Kyrkan, som uppfördes av byggmästaren Jonas Jonsson efter ritningar av arkitekten Albert Törnqvist, består av ett rektangulärt långhus med rakslutet kor med bakomliggande sakristia. Fasaderna är vitputsade och taket är täckt med skiffer. De rundbågiga fönsteröppningarna är försedda med grönmalade originalbågar av trä med dekorativ spröjsning. Huvudingången är via tornet i väster, men ingångar finns även centralt på södra och norra långsidorna samt i öster till sakristian. Även de grönmalade portarna härstammar från byggnadstiden.

Trappan till västportalen är av granit, medan de övriga tre trapporna huvudsakligen är av kalksten. När det gäller trappan till sakristian och norra trappan vilar nedre steget på fogade gråstenar.

Gistad kyrka från sydväst. Foto Östergötlands museum 2005. Taket var då sedan 1970-talet täckt med eternitplattor. År 2015 lade man åter skifferplattor på taket.

Gistad kyrka från norr. Foto Östergötlands museum 2005.

Tidigare kända renoveringsarbeten

År 1971 skrev byggnadsingenjör Ture Jangvik, K-konsult, ett förslag till ut- och invändig restaurering av Gistad kyrka. Bland utvändiga åtgärder beskriver han sockel och trappsteg: "Kyrkans sockel är av fogstruken granit. Den är i gott skick

men skall tvättas och kompletteras med avseende på fogstrykningen. Ett nytt trappsteg inlägges i västra ingångstrappan. Norra yttertrappan rives och en ordentlig grund av betong nedförd till frostfritt djup anordnas varefter trappan återinlägges.”

Norra trappan före omändring.

Kulturhistorisk bedömning

Kyrkan utgör, såväl exteriört som interiört, ett mycket välbevarat exempel på den kyrkobyggnadstyp som utvecklades i brytningspunkten mellan nyklassicismen och de under senare delen av 1800-talet utvecklade ”nystilarna”, i detta fall nygotik.

Kyrkan är skyddad enligt Kulturmiljölagen 4 kap.

Basfakta om projektet

Fastighetsägare/beställare

Åkerbo församling, Svaltingvägen 1, 585 64 Lingham

Bidrag

Kyrkoantikvarisk ersättning.

Tillstånd från länsstyrelsen

Länsstyrelsen har lämnat tillstånd till ändring av norra trappan i beslut daterat 2016-12-06. Dnr 433-12470-16.

Tidsperiod

Juli 2016 – december 2017.

Problembild / skadebild

Trappan hade olika steghöjd och nedre trappsteget var överdraget med cement som hade spruckit.

Målsättning med projektet

Uppsnyggning av befintlig trappa och dessutom ändra den för att få en bättre utrymningsväg. De nya trappstegen ska vara av kalksten.

Arbetsbeskrivning

-

Resultat

Genomförda arbeten

Den norra trappan bestod tidigare av tre steg, där det nedersta steget var byggt på fogad gråsten med putsad översida och hade en högre steghöjd än de två övriga stegen. Det beslutades att göra om trappan så att det blev fyra steg med lika steghöjd. Det översta steget behölls och till tre nya steg beställdes topphyvlad kalksten från Borghamns Stenförädling AB. Se Bilaga. Framsidorna lågerhöggs lika som på den äldre, befintliga trappstenen. Mellan stenblocken är det 1 cm breda fogar som har fogats med kalkbruk.

Norra trappan före omändring.

Norra trappan med nya steg, men innan fogning.

Det kvarvarande äldre steget hade lågerhuggen framsida.

De nya trappstegen efter fogning. Lågerhuggen framsida i likhet med befintlig sten.

Gistad kyrka från norr med den nya trappan. Den nya stenen avviker naturligt nog, men beskrivs i följesedeln som gråbrun.

Uppföljning

Eventuella avvikelser från länsstyrelsens beslut

-

Byggnadshistoriska iakttagelser eller erfarenheter gjorda under arbetet

-

Godkännande/slutbesiktning

Arbetet kan godkännas ur antikvarisk synpunkt.

Medverkande i projektet

Entreprenörer

SM Entreprenad AB i Söderköping. Kalkstenen är levererad av Borghamns Stenförädling AB.

Antikvarisk medverkan

Östergötlands museum genom antikvarie Anita Löfgren Ek.

Övrigt

Antikvariska kontroller / besiktningar

2016-07-27 diskussion på plats om åtgärder. 2017-10-30 slutbesiktning och 2017-12-08 besiktning av fogning.

Fotodokumentation

Digital fotodokumentation förvaras på Östergötlands museum. Foto där inget annat anges: Anita Löfgren Ek, Östergötlands museum 2016 och 2017.

Källor

Östergötlands länsmuseum. *Kulturhistorisk inventering av kyrkobyggnader och kyrkomiljöer i Linköpings stift 2003. Gistad kyrka.*

Östergötlands museum. Enskilt arkiv nr 549, Ture Jangvik.

Övrigt

Bilaga: Borghamns Stenförädling AB. Följesedel med angivna mått och behuggning på levererad kalksten.

Tekniska uppgifter

Lokal	Gistad kyrka
Socken/stad	Gistad socken
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Ekonomiska kartans blad	086 61 (8G 6b Gistad)
Typ av uppdrag	Antikvarisk medverkan
Öm dnr	452/16
Öm projektnr	000821
Lst dnr	433-12470-16
Uppdragsgivare	Åkerbo församling
Bidrag	Kyrkoantikvarisk ersättning
Byggnadsantikvarie	Anita Löfgren Ek
Foto	Östergötlands museum
Fältarbetstid	Juli 2016 – december 2017

Dokumentationsmaterial förvaras på Östergötlands museum.

Bilaga

BORGHAMNS STENFÖRÄDLING AB

Datum

Nummer

er 13998

Ert datum

Er beteckning

☐ FÖLJESEDEL

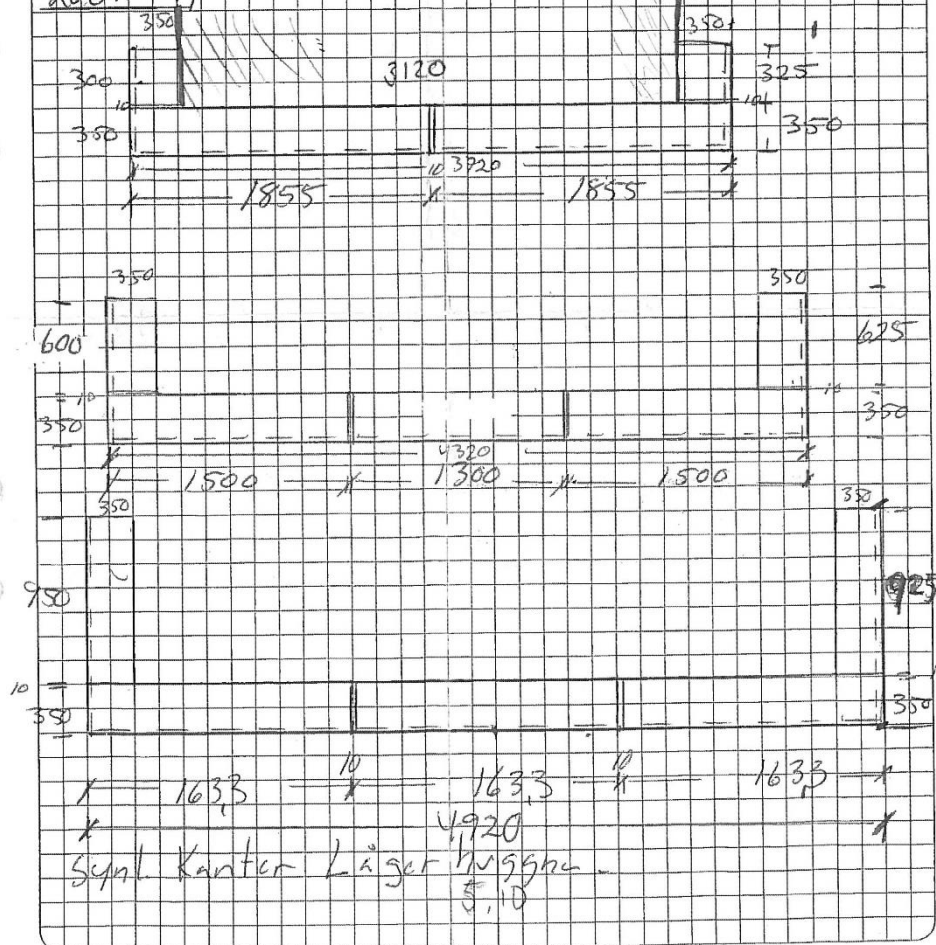
Merke: Gistad hyrken.

Mottagare

SM Entrepreneurial AB
Sonderheft 9.

Augiebron topp hyrled kark sken

200 mm Hg

Postadress
Stenvägen 6, 592 93 BORGHAMN

Telefon
0143-201 74

Telefax
0143-201 32

Bankgiro
127-0685

2017:233